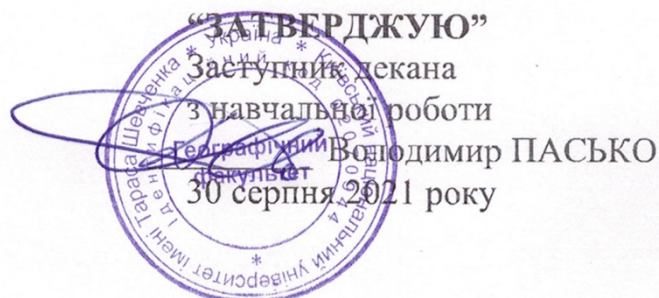

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Географічний факультет
Кафедра геодезії та картографії**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Прикладні застосування ГІС”**

для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **103 Науки про Землю**
рівень вищої освіти **другий (магістерський)**
освітня програма **Картографія та географічні інформаційні системи**
вид дисципліни **вибіркова з переліку № 2 (ВБ.3.02.02)**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Міхно Олексій Григорович**, кандидат технічних наук, доцент кафедри геодезії та картографії, доцент

Пролонговано: на 2022/23 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2022 р. ;
на 2023/24 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2023 р. ;
на 2024/25 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2024 р.

Розробник: Міхно Олексій Григорович, кандидат технічних наук, доцент кафедри геодезії та картографії, доцент

Затверджено на засіданні кафедри геодезії та картографії, протокол № 1 від 26 серпня 2021 року.

Завідувач кафедри

Людмила ДАЦЕНКО

26 серпня 2021 року.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету, протокол № 6 від 30 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

30 серпня 2021 року.

1. Мета дисципліни – ознайомлення з методами моделювання та ГІС-аналізу просторових об'єктів, які найчастіше використовуються для картографування з метою прогнозування їх розвитку і формування підґрунтя для підтримки прийняття по них управлінських рішень.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати теоретичні та практичні основи *геоінформатики*.
2. Володіти навичками роботи в *програмному середовищі геоінформаційних систем*.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна присвячена моделюванню урбанізованої території і аналізу створених моделей з застосуванням інструментарію геоінформаційної системи. Розглядається процес створення робочого середовища для опрацювання концепцій муніципального управління, розуміння і відстеження розвитку наявних робочих (аварійних) ситуацій, контролю виконання наданих розпоряджень та приписів, прогнозування можливих ситуаційних станів. В якості теоретичного підґрунтя такого прогнозування розглядається цілий комплекс класичних операцій ГІС-аналізу: вимірювання; просторовий вибір; автоматизована класифікація; оверлейні операції; функції околиці; зв'язність тощо. Для напрацювання практичних навичок сформовано комплекс завдань в середовищі геоінформаційної системи з визначення щільності забудови міста, шумового забруднення урбанізованої території та зонування міста за визначеними критеріями цільового призначення території.

3. Завдання (навчальні цілі):

- *ознайомлення з інструментарієм геоінформаційної системи для ситуаційного моделювання просторового робочого середовища з метою підтримки прийняття управлінських рішень;*
- *навчання методам ГІС-аналізу урбанізованої території для вирішення завдань муніципального управління.*

Загальні компетентності:

К02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.

К06. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності:

К11. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.

К13. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

К17. Вміння формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів у геосферах та їхніх компонентах із використанням математичних, картографічних методів і геоінформаційних технологій.

4. Результати навчання (РН) за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	визначення і аспекти геопросторового аналізу	<i>лекція, практичне заняття</i>	<i>контрольна</i>	<i>10%</i>

1.2	методи ГІС-аналізу		<i>робота</i>	10%
1.3	види географічних моделей реального світу			10%
1.4	задачі ГІС-аналізу			10%
2.1	моделювати муніципальне робоче середовище за допомогою інструментарію геоінформаційної системи	<i>практичне заняття</i>	<i>звіт за результатами виконання практичного заняття</i>	10%
2.2	застосовувати методи геопросторового аналізу при вирішенні задач муніципального управління			20%
3.1	демонструвати вміння використовувати інформаційні і комунікаційні технології	<i>практичне заняття</i>	<i>обговорення на практичному занятті</i>	10%
4.1	виконувати пошук та опрацювання різних джерел географічної інформації	<i>практичне заняття</i>	<i>звіт за результатами виконання практичного заняття</i>	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)								
ПР02. Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю.					+	+	+	+
ПР03. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.							+	+
ПР04. Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт.					+	+		
ПР06. Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування.	+	+	+	+	+	+		
ПР10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.							+	+
ПР12. Моделювати геосферні об'єкти і процеси, застосовуючи картографічні і математичні методи та геоінформаційні технології.	+	+	+	+	+	+		
ПР13. Ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти в складі геосфер, їхні властивості, явища та процеси, їм притаманні.					+	+		

7. Схема формування оцінки:

Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання тестових контрольних робіт, оцінкою на практичних заняттях та виконання завдань практичних робіт.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- ✓ результати навчання – 1.1 – 1.4 (знання) – 40%;
- ✓ результати навчання – 2.1 – 2.4 (вміння) – 30%;
- ✓ результати навчання – 3.1 (комунікація) – 10%;
- ✓ результати навчання – 4.1 (автономність) – 20%.

7.1. Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено один змістовий навчальний модуль. Заняття проводяться у вигляді лекцій і практичних занять та самостійної домашньої роботи. Завершується дисципліна – **заліком** (у 3-му семестрі).

Упродовж семестру, після завершення відповідних тем, проводяться тематичні письмові тестові роботи. Для визначення рівня досягнення результатів навчання, передбачених пунктами 2.1 – 2.2, студенти під час практичних занять виконують проекти в геоінформаційному середовищі, а також демонструють результати своєї самостійної роботи та набуті навички.

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки (60% від максимальної можливої кількості балів) проводиться заключна контрольна робота, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 40% підсумкової оцінки (до 40 балів за 100 – бальною шкалою).

Умовою отримання позитивної результуючої оцінки з дисципліни є досягнення не менш як 60% від максимальної можливої кількості балів.

Підсумкове оцінювання у формі модульної контрольної роботи (письмово/усна форма): максимальна кількість балів за неї - 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (60% максимальної кількості балів, відведених на модульну контрольну роботу).

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів до написання модульної контрольної роботи не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до неї – 36 балів.

Студент допускається до написання модульної контрольної роботи за умови подання всіх передбачених планом звітів за практичну роботу.

За роботи, подані не в зазначений термін, віднімається по 2 бали за кожен день прострочки.

	КР	ВЗ	ПР 1	ПР 2	ПР 3	МКР	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	8	0	10	10	10	22	60
Максимум	16	8	12	12	12	40	100

7.2 Організація оцінювання: (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіку оцінювання). Оцінювання проводиться шляхом накопичення балів за всі елементи контролю з дисципліни (відвідування занять, контрольні роботи, практичні заняття та модульна контрольна робота з усною інтерпретацією викладених в ній тверджень).

Шкала відповідності (за умови заліку)

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка за 2-бальною системою при складанні іспиту (національною шкалою)
60–100	зараховано
0 – 59	не зараховано (з можливістю повторного складання)

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	практ.	С/Р
1 курс 1 семестр				
Змістовий модуль. Прикладні застосування геоінформаційних систем				
1	Тема 1. Визначення і аспекти геопросторового аналізу	2		
2	* <i>Класифікація аналітичних засобів ГІС-аналізу</i>			4
3	* <i>Класифікація задач ГІС-аналізу</i>			4
4	* <i>Географічні моделі реального світу</i>			4
5	* <i>Аналітичні засоби ГІС-аналізу</i>			4
6	* <i>Функції вимірювання</i>			4
7	* <i>Функції вибору даних</i>			4
8	* <i>Функції автоматизованої класифікації</i>			4
9	* <i>Оверлейні функції</i>			4
10	* <i>Функції околиці</i>			4
11	* <i>Функції зв'язності</i>			4
	<i>Контрольна робота</i>	2		
12	Тема 4. Аналіз місця розташування	2		
13	Тема 5. Аналіз щільності об'єктів	2	4	
14	Тема 6. Аналіз оточення просторового об'єкта	2	4	
15	* <i>Візуальний аналіз місця розташування, 3-D візуалізація</i>			6
16	Тема 12. Пошук місця розташування, яке задовольняє просторовим умовам	2	6	
17	* <i>Аналіз просторових змін</i>			6
18	* <i>Аналіз просторових патернів</i>			8
	Модульна контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	14	14	60

* – теми для самостійного опанування

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекції – **14 год.**

Практичні заняття – **14 год.**

Консультації - **2 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Міхно О. Г. Прикладні геоінформаційні системи: навч. посібник / О.Г. Міхно, І.М. Патракеєв. – К. : КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. – 98 с.
2. Шипулін В. Д. Основи ГІС-аналізу: навч. посібник / В. Д. Шипулін ; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 330 с.
3. ДеМерс М. Н. Географические информационные системы. Основы / М. Н. ДеМерс; пер. с англ. – М. : Дата+, 1999. – 491 с.
4. Іщук О.О. Просторовий аналіз і моделювання в ГІС : Навч. посібник / О. О. Іщук, М. М. Коржнев, О. Е. Кошляков; за ред. акад. Д. М. Гродзинського. – К. : Вид.-поліграф. центр "Київський університет", 2003. – 200 с.
5. Шипулін, В. Д. Основні принципи геоінформаційних систем: Навч. посібник / В. Д. Шипулін; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 326 с.
6. Митчелл Энди. Руководство по ГИС Анализу. Часть 1 : Пространственные модели и взаимосвязи / Энди Митчелл; пер. С англ. – К., ЗАО ЕСОММ Со; Стилос, 2000. – 198 с.

Додаткова:

6. Зейлер М. Моделирование нашего мира : Руководство ESRI по проектированию базы геоданных / М. Зейлер ; пер. с англ. – М. : СП ООО Дата+, 2004. – 254 с.
7. Spatial Analyst. Руководство пользователя / пер. с англ. – М. : СП ООО Дата+, 2004.
8. Geostatistical Analyst. Руководство пользователя / пер. с англ. – М.: СП ООО Дата+, 2004.
9. 3D Analyst. Руководство пользователя / пер. с англ. – М. : СП ООО Дата+, 2004.
10. Spatial Analyst Tutorial / Arcgisdesktop 10.0, help. – Esri, 2010.
11. Geostatistical Analyst Tutorial / Arcgisdesktop/10.0/ help. – Esri, 2010.
12. Network Analyst Tutorial / Arcgisdesktop/10.0/ help. – Esri, 2010.
13. 3D Analyst Tutorial / Arcgisdesktop/10.0/ help. – Esri, 2010.